

DET KONGELIGE
KOMMUNAL- OG DISTRIKTSDEPARTEMENT

KONSULTASJONER MELLOM STATEN OG KOMMUNESEKTOREN

**REFERAT FRA DET 2. KONSULTASJONSMØTET 16.
APRIL 2026**

Til stede: *Fra staten:* Kommunal- og distriktsminister Bjørnar Skjæran, statssekretær Emil Raaen (KDD), statssekretær Marte Haabeth Grindaker (ED), Statssekretær Ellen Rønning-Arnesen (HOD), statssekretær Kjetil Vevle (AID), statssekretær Line Eldring (AID), statssekretær Anette Davidsen (DFD), statssekretær Kristine Kallset (JD), statssekretær Helge Flø Kvamsås (BFD), statssekretær Kristoffer Hansen (KLD), statssekretær Erlend Kaldestad Hanstveit (KUD), statssekretær Sindre Lysø (KD) og statssekretær Astrid Huitfeldt (FIN).

Fra KS: Gunn Marit Helgesen (styreleder), Odd Stangeland (1. nestleder), Aud Hove (2. nestleder), Ole Ueland (fylkesordførerkollegiet), Gunn Claire Westad (fylkeskommunekollegiet), Bjørn Fauchald (sentralt kommunedirektørutvalg), Geir B. Føyner Aga (administrerende direktør), Tor Arne Gangsø (områdedirektør arbeidsliv), Jan Inge Krossli (adm.), Lasse Jalling (adm.) og Siri Lombness (adm.).

Dato: 16. april kl. 14.30 – 16.00

Møteleder: Bjørnar Skjæran (KDD)

Referent: Kaja Eriksrød (KDD)

1. Konsultasjonsmøtet

Skjæran ønsket velkommen til det andre konsultasjonsmøtet.

Helgesen ønsket å vie første del av møtet til å orientere kort om kommuneøkonomi. Hun viste til at selv om resultatene for kommunesektoren er bedre for 2025 enn i 2024, så går flere kommuner fortsatt med underskudd. Det ble vist til at økt tilførsel av midler fra staten har hjulpet, samtidig som kommunene selv har bidratt godt med krevende omstillingsarbeid. Skjæran viste til at han er fornøyd med bedringen i økonomien, men vet at det fremdeles er krevende tider for flere kommuner.

2. Innspill fra KS

Oppfølging av kommunekommisjonens NOU 1 og redusert statlig styring

Helgesen viste til høringssvarene KS hadde sett så langt til kommunekommisjonens første delutredning, hvor det ifølge KS var gjennomgående at kommunene ber om mer handlingsrom, og mindre detaljstyring fra staten. Angående spørsmål om å beholde dagens lærenorm og kompetansekrav i helse og omsorg, var svarene mer sprikende. Helgesen mente dette skyldes at dette er saker det er krevende å stå i for lokalpolitikkerne, men at den overordnede tilbakemeldingen fra sektoren er i tråd med kommisjonens anbefalinger. Videre stilte hun spørsmål til regjeringen om hva man videre kan gjøre sammen.

Skjæran viste til at fristen før å levere høringssvar til kommisjonens NOU 2026: 1 *En bærekraftig kommunesektor* var 16. april, samme dag som konsultasjonsmøtet, og ba derfor om forståelse for at det var for tidlig å si noe om ytterligere oppfølging av rapporten. Han viste likevel til at det er ønskelig med drahjelp fra KS fremover for å redusere den statlige detaljstyringen og øke det lokale handlingsrommet.

Helgesen viste til møte mellom KS og helsefelleskapene nylig, hvor statsråd Vestre deltok, og at det var betryggende at også han var enig i at den statlige detaljstyringen er omfattende og binder opp personalressurser på gal måte. Rapportering tar for mye tid. Tid som skulle ha blitt brukt på å gi velferdstjenester til innbyggerne. Skjæran viste forståelse og enighet i forbindelse med tematikken. Hove viste til at regjeringen og KS må være enige om hvorfor og hvordan man utad kan kommunisere at lokalt handlingsrom er viktig, og ha gode svar når man eventuelt kan bli møtt med at lemping på krav kan bidra til å øke forskjeller.

Rønning-Arnesen viste til at HOD særlig engasjerer seg når det kommer til personellsiden, og viste til diskusjonene som kan oppstå omkring det å levere gode nok tjenester dersom man fjerner noen av kompetansekravene innen helse og omsorg. Helgesen viste til at det allerede er regulert i lov at kommunene skal levere forsvarlige helse- og omsorgstjenester, og at problemet ligger i dobbeltregulering som snevrer inn kommunenes handlingsrom. Ueland viste til at det er flere måter å løse forsvarlighet på, og at det ikke bare handler om å ha høyere utdanning. KS viste til at de er spente på hva som kommer i kommisjonens NOU 2.

Utredningsplikt i vindkraftsaker

Helgesen viste til at diskusjoner lokalt om vindkraft er krevende og skaper mye motstand. KS opplever at noen kommuner ønsker at staten setter tydeligere føringer, som for eksempel en utredningsplikt. KS er likevel skeptiske til dette, og mener at kravet om forsvarlig saksbehandling i kommuneloven allerede ivaretar utredningsplikten. Det bør heller fokuseres på veiledning og bistand til kommunene i krevende prosesser.

Stangeland viste til at utredningsplikt *kan* løfte en belastning fra de folkevalgte, samtidig kan man ende opp med situasjoner hvor kommuner som allerede er godt i gang med sine prosesser må utrede et hvert forslag man har satt i gang med. Ueland viste til at fylkeskommunene eksempelvis kan bidra med faglig støtte til kommunene i slike situasjoner.

Skjæran viste til lovendringer av 2023 i plan- og bygningsloven og energiloven som førte til at kommunene fikk større formell myndighet i vindkraftsaker. I etterkant har KDD sammen med ED og NVE utarbeidet omfattende veiledning til kommunene til ulike deler av prosessen. Skjæran viste til at den generelle motstanden mot vindkraft har økt i befolkningen, samtidig som behovet for fornybar energi også har økt. Han viste til forståelse for at dette er krevende for lokalpolitikere å stå i, og at det jobbes med å se på hvordan regjeringen kan bidra til å forbedre disse prosessene. Her blir det også viktig å få innspill fra KS i kraft av kontakten de har med kommunene.

Grindaker viste til at det er KS som best kjenner situasjonene i kommunene, men at ED hyppig har møter med kommuner som har behov for mer kraft til å drifte datasenter og liknende. Grindaker viste til at Energidepartementet også har registrert motstanden mot vindkraft, og at det er viktig at bransjen og regjeringen må gjøre noe for å få denne ned. Det ble også vist til at det blant annet er opprettet et veiledningskontor. Helgesen viste til at man bør la veiledningskontorene få virke litt før man vurderer effekten av dem. Samtidig viste hun til at man sammen må diskutere hvordan man kan gjøre noe med den organiserte motstanden mot vindkraft, og ED gjerne tar initiativ til å fortsette dialogen sammen med KS.

Tydeligere rolle- og oppgavefordeling i arbeidet med beredskap

Helgesen viste til at det er etterspørsel fra kommunene angående hva man skal gjøre for å forberede seg på eventuelle kriser og krig, og at det er behov for en forventningsavklaring.

Kallset viste til at JD tidligere i år sendte et brev til alle kommunene om nettopp deres rolle i krise og krig, hvor det blant annet understrekes at i en krise og/eller krigssituasjon skal kommunene levere så mye som mulig av sine vanlige tjenester. DSB jobber også med å utarbeide en veileder som skal hjelpe kommunene og fylkeskommunene i krig, bl.a. hva de kan prioritere bort i slike situasjoner. Kallset kommuniserte at JD gjerne avtaler et bilateralt møte med KS om beredskap.

Eldring viste til at et godt trepartssamarbeid er viktig for beredskapen i Norge. Det ble også vist til at Unio i forbindelse med kontaktutvalgsmøtet i januar har tatt initiativ til et opplegg for styrket og mer formalisert trepartssamarbeid ved nasjonale kriser. AID har fått ansvar for å følge opp, og tar sikte på å sette saken på agendaen i neste Arbeidslivs- og pensjonspolitiske råd i mai.

Fauchald viste til at kommunene ikke har opplevd å ha en naturlig plass ved bordet i beredskapssammenhenger, men at KS nå opplever en utvikling i riktig retning.

3. Kostnadsberegningssaker

AID og KS er enige om at integreringsstønadene skal behandles som en kostnadsberegningssak innenfor konsultasjonsordningen.

4. Lovmedvirkningssaker

Hansen viste til at KLD har foreslått kulturmiljøloven (som er under utarbeidelse) som en ny lovmedvirkningssak, og at KLD vil komme tilbake til KS ved behov. Helgesen

kommenterte at det er positivt at KLD har meldt opp denne saken, og ønsket å minne regjeringen på at kostnadsberegninger og lovmedvirkning med KS er viktige instrumenter, og oppfordret de ulike departementene til å melde opp aktuelle saker.

5. Bilaterale avtaler

Det ble ikke knyttet særskilte kommentarer til punktet.

6. Eventuelt – Sak om krisesenter

Flø Kvamsås viste til at det er forskjeller mellom kommunene når det gjelder hvordan kommunene har lyktes med å utvikle et godt krisesentertilbud. Mens noen kommuner får til å oppgradere krisesenterbygg, gjerne i samarbeid, og innenfor gitte økonomiske rammer, er det andre kommuner som sliter mer. Etter BFDs vurdering kan det her være noe å hente på at kommunene drar læring av hverandres erfaringer med hvordan man kan lykkes i å tilby gode krisesentertilbud innenfor det ansvaret som Stortinget har lagt til kommunene, og innenfor de økonomiske rammene som er gitt, finansiert over kommunerammen. Flø Kvamsås viste til at det var ønskelig med kontakt med KS om dette, for å se på hvordan kommunene kan dele gode erfaringer med hverandre.

Helgesen viste til at KS alltid forsøker å spre gode erfaringer, og gjerne bidrar til dette. KS er positiv til invitasjonen fra BFD om en egen dialog om saken.

Skjæran avsluttet med å takke for et godt møte.